



לזכרון עולם
האשה החשובה
הודפת צדקה וחסד
מרת
רחל שוורץ ע"ה
בת ר' יעקב ז"ל
ת.נ.צ.ב.ה.

המאור היומי

גליין יומי ללומדי הדף היומי



מוגש על ידי "מאורות הדף היומי" בני ברק ת.ד. 471 טלפון: 03-5775333 פקס: 03-7601020 דוא"ל: meorot@meorot.co.il

גליין מס' 424

יום שישי ח' בטבת תשס"ז (29/12/2006) / מסכת ראש השנה דף כ"ד

הלכה יומית

מתוך "מאורות ההלכה"

דף כד / הכנות ליום טוב וכבודו

סעודת קבע בערב יום טוב

בערב יום טוב, במשך כל היום אסור לאדם לאכול סעודת קבע שאינו רגיל בה בימות החול, שאם ירבה בסעודתו יותר מהרגלו שוב לא יאכל בלילה לתיאבון, וכבוד יום טוב הוא, שיאכל את סעודתו בליל יום טוב כשהוא תאב.¹

סעודה שרגיל בה בחול

מעיקר הדין, מותר לאכול בערב יום טוב סעודה שרגיל בה בימות החול, אולם, מצוה להימנע מסעודה זו מסוף שעה תשיעית ומעלה, דהיינו שלש שעות זמניות קודם סוף היום.² אכן דווקא מאכילת פת כדי שביעה כרגילותו בחול, מצוה להימנע מסעודה זו, ולענין ערב פסח וערב סוכות עיין הערה.⁴

בזמן שהימים קצרים, שאף כשאוכל קודם שעה זו, לא יוכל לאכול את סעודת הלילה לתיאבון, וכן מי שהוא איסטיני ומכיר בעצמו שגם אם יאכל סעודה קודם שעה זו, לא יוכל לאכול בלילה את סעודת שבת או יום טוב לתיאבון, מצוה להימנע מסעודה זו, ויקדים לאכול בזמן שיועד שיוכל לאכול את סעודת הלילה לתיאבון.⁵

מקורות וצינים

¹ ס' רמ"ט סעי' ב' ובמ"ב ס"ק ח' י"א ובבה"ל ד"ה אסור לקבוע ובכף החיים שם אות ט'. ועיין בבה"ל שם ד"ה מפני שהביא בשם הפרי מגדים לענין סעודה בערב שבת, שמצדד שאין הטעם כדי שיאכל סעודתו בלילה לתיאבון, אלא עיקר הטעם באיסור זה הוא, שכאשר משהו את סעודתו בערב השבת ככשתהיה היא הוא מוליד בכבוד השבת.
² שם ובמ"ב ס"ק י"ז ובס' תקכ"ט סעי' א' ברמ"א ובמ"ב ס"ק ה' ו' ז'. ועיין בכף החיים ס' רמ"ט אות י"ח שכתב שהחכם עיניו בראשו, וכל שיועד בעצמו שאם יאכל, לא יהיה לו תאבון לסעודת הלילה, יש לו להמנע קודם תשע שעות.
³ שעה זמנית היינו שמחלקים את היום לשנים עשר חלקים שווים הן בזמן שהימים ארוכים והן בזמן שהימים קצרים, וחלק אחד מתוך שנים עשר החלקים הוא שעה זמנית. לדעת השו"ע מחלקים את הזמן שמעלות השחר עד צאת הכוכבים לשנים עשר חלקים, והחלק האחד הוא שעה זמנית. ועיין בכף החיים ס' רמ"ט אות י"ח שהעתיק הלכה דעה זו.
⁴ ולדעת הלבוש והגר"א מחלקים את הזמן שמנץ החמה ועד שקיעת החמה לשנים עשר חלקים - ס' רמ"ט במ"ב ס"ק י"ט. זמנים אלו מהפרסמים בלוחות השנה שיש בהם את זמני היום.
⁵ בכיף קצרים, שעה זמנית היא פחות מששים דקות, ובחורף שהימים קצרים, שעה זמנית היא פחות מששים דקות.
⁶ ס' רמ"ט סעי' ב' בבה"ל ד"ה מלקבע סעודה. ועיין בכף החיים שם אות י"ט שיש שמונעים מאכילת סעודה מחצות ואילך, ואינם אוכלים אלא מיני מזונות או פירות.
⁷ וכשתל ערב יום טוב בשבת וצריך לאכול סעודה שלישית, לכתחילה טוב יותר שיאכל קודם סוף שעה תשיעית, שבזמן זה יכול לקבוע סעודה ולאכול כמה שירצה. ואם שכח או עבר ולא אכל סעודה שלישית קודם זמן זה, יכול לאכול גם לאחר מכן, אך מצוה לכתחילה להיזהר שיאכל אז רק מעט פת, משום כבוד יום טוב כדי שיאכל את סעודת הלילה לתיאבון - ס' תקכ"ט ברמ"א ובמ"ב ס"ק ח' ובענין ב' שעה ז' ס"ק י' שכתב שיאכל יותר מכביצה פת שהוא שיעור סעודה שלישית, אכן באמת יכול הוא לאכול יותר, אך שלא יהיה שיעור קביעות סעודה כהרגלו בחול, עיין שם.
⁸ ועיין בכף החיים ס' תקכ"ט אות ט"ז שהביא הדברים, וכתב ומיהו המנהג לאכול סעודה שלישית בערב יום טוב שחל בשבת אף לכתחילה, לאחר שהתפלל מנחה, משום שכן הוא הסדר על פי הזוהר הקדוש והאריז"ל, אלא שיש להיזהר שלא לאכול כי אם דבר מועט כביצה מפת.
⁹ אכן, בערב פסח, הואיל ומצוה לאכול בליל הסדר כזית מצה לתיאבון, על כן יש להמנע מאכילת בערב פסח, יותר משאר ערב יום טוב כמבואר בס' תע"א ונתבאר בהרחבה במאורות ההלכה בהלכות פסח.
¹⁰ ערב חג הסוכות דיון כערב פסח, לפי שבילי יום טוב ראשון של סוכות חייב אדם לאכול כזית פת בסוכה, ועל כן גם בערב חג הסוכות יש להמנע מאכילת כדיו ערב פסח, כמבואר ס' נתבאר ס' ג' ובמ"ב ס"ק כ"ז ובכף החיים שם אות נ"ו.
¹¹ ס' רמ"ט במ"ב ס"ק י"ז ובבה"ל ד"ה מתשע שעות ולמעלה.

על סדר היום

הנושאים המרכזיים בדף היומי

מנושאי הדף

פסול בעדות החודש

קידוש החודש

עשיית מנורה דוגמת מנורת המקדש

עשיית דמות גרמי השמים

פסול בעדות החודש

קבלת עדות על ראיית הלבנה, צריכה להעשות מפי שני עדים. לפיכך, אם התקבל זוג עדים ועדותם אינה שווה, אין הזוג הזה מתקבל, אך כל אחד מהם יכול להצטרף לעד אחר המעיד כמותו ועדותם תתקבל.

וכגון, זוג עדים שאחד מהם אומר כי גובה הירח מעל פני הקרקע היה כשיעור שתי מרדעות - מקל גדול שהנהיגו בו את הבהמות, והעד השני אומר כי גבהו היה חמש מרדעות מעל פני הקרקע - אין עדותם מתקבלת יחד, אך כל אחד מהם יכול להצטרף להעיד עם עד שמעיד כמותו.

קידוש החודש

אחר שבית דין קיבלו את עדות העדים, ראש בית הדין אמר "מקודש" וכל הנוכחים ענו "מקודש. מקודש".

לדעת רבי אלעזר ברבי צדוק, קידוש זה נעשה רק אם ראש חודש חל ביום השלושים של החודש החולף, אך אם ראש חודש חל ביום השלושים ואחד של החודש החולף, אין צריך לומר "מקודש", כי הוא משמים.

במקום זה

באפשרותך להנציח את יקירך.

לפרטים: 03-5775307 (שי)

בגמרא המיוחדת

"מהדורת נר תמיד"

בהוצאת מאורות הדף היומי

לפרטים והרשמה: (שי)

טל. 03-5775307 פקס. 03-6702010

הקדם והנצח את נשמת יקירך ז"ל

שיום הזיכרון שלהם חל בחודשים:

שבט - אדר - ניסן - אייר

כי
נר מצוה
ותורה אור